

Ćwiczenie uzupełniające 6.1. Przeczytaj poniższy tekst, a następnie odpowiedz na pytania:

We wszystkich szkołach podjęto spontanicznie [tajną] naukę już we wrześniu, w niektórych w październiku 1939 roku. W miejscowościach, gdzie wojsko hitlerowskie kwaterowało w budynkach szkolnych, uczono w pomieszczeniach wynajętych. Realizowano program przedwojenny. (...) Uczono powszechnie na przedwojennych podręcznikach i dziecięcych czasopismach, uzupełniono wiadomości z przedmiotów zakazanych. (...) Do końca 1941 roku szkolnictwo powszechne nie było instruowane przez ośrodek konspiracyjny — Nauczyciele uczyli samorzutnie przedmiotów zakazanych, uczyli pieśni patriotycznych, prowadzili tajne komplety, uczyli indywidualnie.

W kwietniu 1940 roku dyrektor Państwowego Liceum i Gimnazjum w Myślenicach Seweryn Udziela objął kierownictwo wszystkich typów szkół na terenie całego powiatu myślenickiego. Zadaniem jego było uświadamianie i zachęcanie nauczycieli do prowadzenia nauki według przedwojennych programów lekcyjnych albo w tajnych kompletach. Tworzono więc takie komplety w prywatnych domach. By nie zwrócić uwagi wroga na tajne nauczanie, młodzież uczęszczała oficjalnie do szkół wszelkich typów prowadzących jawne nauczanie. (...) Dyrektor Seweryn Udziela zorganizował Tajną Komisję Egzaminacyjną dla prowadzenia egzaminów z zakresu programu nauczania w gimnazjum i liceum w składzie: Seweryn Udziela — przewodniczący, Członkowie: Józef Eliński, ks. Wojciech Kowalik, Eugeniusz Szlapak, Andrzej Głowacki. Egzaminy odbywały się w Myślenicach w mieszkaniach : Seweryna Udzieli, Józefa Elińskiego, i ks. Wojciecha Kowalika.

A. Burkowicz, Zarys historii tajnej oświaty w powiecie myślenickim, źródło: MNM

1. Wyjaśnij czym było tajne nauczanie.
2. Dlaczego organizowano taką formę edukacji młodych?
3. Zarówno nauczyciele, jak i uczniowie - biorąc udział w tajnych lekcjach - mogli zostać aresztowani. Wyjaśnij dlaczego.
4. Odpowiedz na pytanie: czy uczenie się mogło być również formą oporu przeciw okupantowi. Uzasadnij swoją odpowiedź.